

ივერია

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შაბრი.

რედკცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფალისი.
მამულის დასახლება:
და განცხადებათა დასაბუჯად
უნდა მიმართონ რედკციას და წერა-კითხვა,
გამარჯ. საზოგადოების კანცლარის.
ფასი განცხადებისა:
ჩემოვალბის სტრიაში პირველ განაზღვრულ
16 კან. მთავრად — 5 კან.

„ივერია“

გამოცემის 1894 წელს
იმავე პროგრამით, როგორც წინადა.

გაზეთის დაბარება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტფალისი,
„ნიკოლოზის“ რედაქციაში

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

„ჭაროელებს შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცლარისა,
სასაბუჯოს ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРΙΑ“.

რედკცია „ივერია“ და „ჯე-
ჯილინი“ 18 სექტემბრიდან გა-
დაზარტულირების ქუჩაზედ ვორ-
ბუსის პირდაპირ, კვლავიანის
ბროსიკეტის, თამამიკის სა-
ხლში.
(3-5-2)

ფილიისი, 17 სექტემბერი

ხუთს სექტემბერს, სიღნაღის მან-
კობიდან შეიკრებოდა დიდ-ძალი სა-
ზოგადოება; უმხალბობელს სო-
ფილიდან მოწვეული იყო ხალხ-
ნი, რომლისათვისაც უნდა ეჩვენე-
ბინათ ევროპიულს გუთნების დირ-
სება და განსხვავება.
გაცივს თუ არა, რომ გუთნების
გასინჯვას აპირებენა, ხალხმა დი-
დიდანვე იწყო დენა; თანხამდე
გლენი მივიდა და დანარჩენი მრავ-
ალი კეთილშობილი საზოგადო-
ება. ამ გამოცდას დაესწრენ ავ-
რეთვე სიღნაღის მანკობის მარშა-

ლი და მხრის უფროსი. ეტყო-
ბიდა, კახელებისათვის ეს საგა-
ნი ფრიალ საუკუნედ დეობო იყო,
და მართლაც დიდს გულმოდგინ-
ებით ელოდებოდა შერეობილი სა-
ზოგადოება, როდის დაიწყებდნენ
ხენს.
ამ საქმის მეთაურად და ამხნე-
ლად იყო იქ ნასწავლი აკრონობი
ბნი ფორაღლი, რომელმაც გე-
რუმარტა ხალხს თითოეულის გუ-
თნის თვისება და ხასიათი მიუჩინ-
ილი იყო გასასინჯავად მრავალის
სისტემის გუთანი და კვეთა გე-
მოსცადეს ამ დღეს. თითოეულს
გუთანს მიჩენილი ჰქავდა რვა-რვა
კარგი მუხე-კაცი, რომ ამით თვალ-
უკური ედგებინათ გუთნისათვის და
მესძლებობათ სამართლიანი მსჯე-
ლანი შედეგინათ გუთნის დირსებისა
და ნაკულუცვანების შესახებ. შემდეგ
სამის საათის მუშაობისა ექსპერტე-
ბა ერთ-ხმად აღიარეს, რომ ეს გუ-
თნიც „ჩვენს გუთანს ბევრად სჯო-
ბილი“ და იქვე განაცხადეს სურ-
ვილი ამ ახალის იარაღის მოშო-

ფალესონი

ნაწიხი

მალსაზო, ბიკო პატარა,
სწავლას მოსწავლე ხლდა,
სწავლა მადლის უფლისა,
სწავლა კეთილის მსგავსა,
სწავლა ცხოვრების ცოდნა,
სწავლა ჭირისს მკვლედა,
სწავლა სმადი და სქნა,
სწავლა ბედ-კრწილას მისწავლია.

დ. მახანელი

აწიხი

(ფრანგული პოეტიკის)

(დასარტული)

ახალგაზრდა დედაკაცმა სიმღერის
თავი განებდა. ყმაწვილი მიიყვანა გე-
ნათებულ ფარანთან და გაკვირვებულ
ლი თხოვრებდა.
— ამ შუალამისას რას დაეთრევი?
პითხა ბოლოს,
— დავდივარ, იმიტომ რომ ხული

სოლი მკლია, — მიუგო დალონებით
მალმა.
— ეგ ფული ჩემგან გინდა მილი?
— არა, შენგან მარტო ერთი.
— თუ ერთის მეტი არა, პა, წა-
რდი, მიუგო დედაკაცმა და თანაც
ერთი სოლი ჩალო ხელში.
შემდეგ, თითქოს სიყვარულმა წა-
მოუარო, გატაცებით დაატერდა
თავსოში.
— რა გქვიან?
— მალმა.
— ეგ ფული რაღა გინდა?
— თხი სოლი და ორი სანტი-
მი მქვს, უმჯობესად კი ათი სოლი
უნდა მქონდეს, თუ არ ვიშოვნე, ში-
ნა მცემენ. წელან ვიყავი შინ და გა-
ჯავრებულმა მამა-ჩემმა წაღა მსრო-
ლია, დედა-ჩემმა კიდევ მიხზრა, წა-
და და იშოვნე სამეო.
— რაო? გაკვირვებით წამოიძახა
კოტა სისუმის შემდეგ ახალგაზრდა
დედაკაცმა და შემდეგ განაგრძო: „წა-
ლი და იშოვნე სამეო“, ეგრე გითხრა
დედა-შენმა?
— პა, ეგრე მიხზრა მიუგო მა-
ლიამ.
მალმა მიუახლოვდა დედაკაცს და
სიყვარულით დაატერდა თავსოში.

ვების.
უპირატესობა დარჩა სამს გუ-
თანს: გენეს, ეკარტს და ვისს.
პირველის გუთანი შეიკვეთი ად-
გიანდა — 48 კაცი, მეორესი — 20
და მესამესი — 10.
ამ გვარად, ევროპიულ მუშა-
ობის პირველ დანახვისათხანვე
78 გუთანს შემცენი მიიძებნა;
ხოლო ევლებამ იცის, თუ ხალხი
როგორ ძეილად გაკვებდეს მამა-
პაპათა ჩვეულების უარ-ყოფას.
ეტყობა, რომ უპირატესობა ახა-
ლის იარაღის ერთობ თვალ-სა-
ჩინო უოფილა და ხალხიც ამას
გუთანამებია. იმას გარდა, რომ
ევროპიული გუთანი უკეთე-
სად ხნავს, იგი იმითაც სჯობა კი-
დეგ ქართულ გუთანს, რომ ერთ-
ით ორად ნაკლები ხარ-კამებრი
უნდება და, მაშასადამე, ნაკლები
კაცია, რომელიც გუთანს უნდა
ახლდეს. ამასთან, ევროპიული
გუთანი ჩვენსაზე შედარებით უფ-
რო იაფიც არის.
ამის შემდეგ საკულისსმია, რომ
ჩვენი ხალხი, თუ უკვლავ არა,
აქა-იქ მაინც, სადაც მოინახვებენ
თითო-ორილად ნასწავლი მეურნე-
ნი, დაიწყებს ახლის წესით მუშა-
ობას. უკვლეოა, ამ შემთხვევაში
ეკონომიური კეთილდღეობა ხალ-
ხისა იმატებს, რადგანაც მეურნე
ნაკლებს სამუშაოდებითა და შრომი-
თუქტებს მოსავლს მოიწვეს.
მაგრამ, საუბედუროდ, კერ ჩვენ
ერთობ ცოტანი გვეჯს იყონი,
რომელიც შეესწავლით მეურ-
ნობა და განზრახათ შექნილი
კლდე ხალხში გავარცხელან.
ცხადია, რაც დრო მიდის ამ ნა-
წილს ჩვენს წარმოებისს მეტი

და მეტი უკრადება მიეცევა, რა-
დგანაც მეურნობა ერთი უმაგ-
რესი დარგია ჩვენის ცხოვრების
წარსამატებლად, და ქართველი
მოზარდი თაობა, უკვლეოა, თუ
დღეს არა, ხვალ მიხვდება და მი-
აპურებს ჯეროვანს უკრადებას
მეყენის მეურნობის სისუსტესა და
დაბახუნებას.
წინადაც გვითქვამს და ახლაც
განვიფორებთ, რომ ახალგაზრდა-
ბა უნდა ეცადოს, განაწილოს
ყოველი სფერა მოგვარებისათხ
თუ უნდა რომ ჭეშმარიტი
სამსახური გაუწიოს ხალხს და
შესძინოს სამშობლოს, როგორც
განზრახვი, აგრეთვე ნივთიერი
სიმდიდრე და ცხოვრება.
აქამდის ეს განაწილება პროფე-
სიისა არ ჰქონია სახეში ჩვენს მო-
ზარდ თაობას, და ამიტომ არის,
რომ დღეს ერთს აკრონობზე
ორმოც-და-ათი იურისტი მოდის!
ვინ იტყვის, რომ ეს ნორმალური
განაწილება მკვენის დონისა და
რომ ასეთი ერთ გვარი მი-
მართულება სასიკეთო იყოს, მე-
ტადრე იმ მკვერისათვის, რა-
მდის მეურნობას, უთუოდ, შესა-
ნიშნავი და სამაგალითო შერამის
მოეცილს!
მაგრამ, საუბედუროდ, ეს ადვი-
ლად გასაგები, ეს ყოველად უკვ-
ლეოა აზრი. ძნელია მისათვისაბერი
შეუქნა, გეტყობა მხოლოდ დემოთმა
იყოს როდის ვევირსებით, რომ ნას-
წავლი კაცების რიცხვი თითოეულს
პროფესიაში შეეყვანებოდნენ მკვე-
ნის ნამდვილს საჭიროებას...
შეველი

დეგება

15 სექტემბერი
ლონდონი. ჩინეთის სამხელრო
ხომალდმა „ფორსის“ სრულემი ბრი-
ტანის გემი Potkak შეიპყრო, რა-
დგანაც ეგნათა, რომ ამ გემზედ სა-
მხელრო სამხალისი ექმნებოდა. ჩვენი
ხის ჩამოსართმევად ეს გემი კი-ლუნგ-
ში წაიყვანეს.
ხორაშაში მოკრიფეს იაპონიის
მეორე გარი და ჩახსენ გემებში. სამ-
ხელრო მინისტრი დამის დანიშნულ
იქმნა უფროსად იმ გემებისა, რა-
მდის იაპონელთა ესკადრის დახმა-
რებით უნდა წავიდნენ ყვითელ ზღვა-
ში.
ჩინეთის ქვივი-დელიფლის საზო-
კო წლის შესრულების დღესასწაულ-
ში გადალო დიდი ხარჯის თავი-
დან ასაცილებლად.
ლონდონი. ჩინეთის მოავრობას
აქრობეს, რომ იაპონელებმა ჩინეთის
ბანკებზე ან-ტეილ და ვიტკოუზე
ერსას და იხვე დროს იერიში მიი-
ტანესო, მაგრამ უკუ იქცნენ.
კორეში აჯანყების მოთაენი ია-
პონელებს ტაკუში თავს დაესხნენ.
ამის გამო იქითკენ ჯარები გაგზავ-
ნეს იაპონელებმა.

ახალი ამბავი

* * * ამ დღებში მოვლიან ქა-
ლაქში მეურნობისა და სახელმწიფო
ქონებათა მინისტრს, რომლის-
თვისაც 17 სექტემბერს ამერ-კაცა-
კობა, ის უმანკობა, რომლითაც
შეუძლიან ცველა ქალს სამართლი-
ნად იამაყოს და თავი მოიწონოს.
ასე შემთხვევით გაცნობილი მა-
ლია, დაბადებული და გაზრდილი გა-
მხარწენლ, გაფტებულ საზოგადოე-
ბაში, წინადა ყვავილად ქენებოდა,
რომელიც მთელს თავისის არსებით
გრანობითა და ფიქრით მალა სიღას
ხალხზედ. როდესაც ისიც იყო უმან-
კო, უბიწო, არ შეხებოდა გერე კო-
დელილ და გარყენილი ხელი; რო-
დესდღე ისიცა ჰგრანობდა თავისი
თავს უყოველად და ამაყად დახ-
ტულდ ოთახებში, მინდორში, მწვანე
ყვავილებზედ, თამაზად ეგებოდა დი-
ლის მზის სხივებისა და გვერსებოდა.
ესლა? ესლა-კი სამუდამოდ დაჰკარგა
ის ნეტარი დრო, შერჩა მხოლოდ
ოცნება წარსულის წყვდიადში დამა-
დელილ უმანკობისა, ოცნება, რომე-
ლიც დარდისა და სინანულის ვარდა,
სხვის ასის მხატვება.
მალა, რომელიც გერე ეგრე შორს
იყო ცოდვისა და ბოროტისაგან, ხან
შეჰკურებდა გულ-კეთილ მფარველს,
ხან კიდევ გაღუბულ-გაყაჰაშეშულ
ნალევრდლებს დააშტერებოდა ხოლ-
მე.

მელის უნდა ჩააბარონ ქალაქის მოკლავატრონობა-ი არა მარტო, რადგანაც მასველი და სახატრონო თითქმის არავინ გააჩნია ფოთს, არამედ უნდა დავალონ ქალაქის ადგილები და წარმატება, რასაც, ფოთელების აზრით, ბინ ნიკოლოძე, უკეთეს მომინდა, შესწავლეს. აქ ერთი ახალი სხვა-დასახლებაა მუშაობა, რა კიდევია! ამიტომაც იყო, რომ ნიკოლოძის დასში მოქმედებდა ყველა შეგნებული მკვიდრი ფოთისა მუშა-ღივად გროვინობისა და წოდებისა. იმათ დროშაზედ ეწერა სიკეთე და წარმატება ქალაქსა, რაიკი მართლ სასახლოდ, მეტეწქეთა დიდა უმრავ-ღივად მიხედვად და შეიგნა და ამ შეგნებას შედეგად მოჰყვა ის გამარ-ჯვება, რომელიც ამ არჩევანზედ მათ წილად ხვდებოდა...

სასამოცილო იყო ამ არჩევანზედ დასწრება, საზოგადოების ასეთი ერთ-სულთადა, ერთის აზრით და სურვილით განსჯილად იგიეთი სანახავე ჩვენს ცხოვრებაში. ისეთი წეს რიგი, ისეთი დისციპლინა ამოქმედებდა, თუმცე ნიკოლოძის დასს, რომ, როცა კარკები დათვალეს, ასე იმეორებოდა, თითქო ერთის კაცის ხელით არის თვითი და შვი კენკე კანდიდატო შორის განსჯილყოლიო. ეს ამავე მეურნეობის დასის ერთმა წარმომადგენ-სულთაგანმა მხოლოდ მაშინ გაიგო, როცა კენკეს ყრა სანახავოდ გათავი-ბული იყო და რა-კი დინახა, რომ მარცხდებოდა, მონახა მონახარის არება, მაგრამ ჩქარა გაუგეს და კრე-ბილამ ექსპორია უყვის. ამ ნიჩაიდ ეს არჩევანები ისე გათავდა, რომ არა-ფოთისი სიყვალე, არამეორა უწყსო-ბა და ურიგობა არ მომხდარა, არა-ვის შეუწინაშავს, მაშასადამე „სა-პროტესტოც“ არაფერი იქნება და არ-ჩვენა თვის ძალისა და სიმტკიცეში შევა.

მეთხველთ უკვე მოგხსენებთ თუ რა კენკე გაშავებულნი და გულ-შავებულ-დაწყულდებულნი გამოვიდ-ნენ ამ საარჩევნო ბრძოლიდან მეუ-ნარჩავს დასის მეორ დასახლებულნი კანდიდატი, არც ერთი მათგანი არ იქნა ამორჩეული არა თუ ხმოსნად, არც კანდიდატი.

დაიკო ვერბიანაშვილი

მხიბობა. ნ სექტემბერს დაიწყო სწავლა ქიათურის ერთ კლასიან სას-წავლებლოში, რომელიც დაარსებულ-სადა შვი კების ზოგიერთი მწარმოებ-ლების შეწირულებით. უბრაველესი ადგილი ამ ყველად კეთილ საქმეში ახალ ამხანაგებს უქირავს „სინდი-კატისა წევრებს, რომლებსაც, რო-გორც ყოველ კეთილ მოქმედებაში, მისცა მხარი ნიკოლოზ ბესარიონის ძემ ლოლოზურციძემ. მაშასადამე, ამ სა-ვალდებულო საქმეში ჯერ-ჯერობით მონაწილეობა მიუღია მხოლოდ თე-რომეტ მწარმოებელს, მაგრამ იმედ-გაუკეს, რომ დანახრენი 200 მწარ-მოებელიც არ უბრუნებენ ზურგს; არ დაიწყებენ ერთ-მანეთის შურის ძიე-ბას, არ მოუწყვიტავენ ეკურთ ანა-გარბს და გულწრფელად, უხად შეუ-ყობენ ხელს ამისთანა უსაქიროეს საქმეს, როგორც არის განაილებენ.

თვით ერთმა იგძნო განათლების საკითხება: პირველ დღესვე 60 ყმა-წვილი აღმოჩნდა მსურველი სასწავ-ლებელში შესვლისა, მაგრამ მათგან მიიღებენ მხოლოდ 50, რადგან ვერ მიიტყვის სასწავლებლის დარბაზი და ვერც აუვა ადგენს მოსწავლეს ერთი

მასწავლებელი. ამ სასწავლებელში ბავშვებს სწავლის ფასს არ ახდევინებენ.

ქიათურა დღითი დღე იზრდება. ამ ზღვრულ ქიათურაში გაშენდა ას-სახლამდე და შემდეგში, როგორც ეტ-ყობა, მისი წინ მსვლელობა მოიმა-ტებს და არ მოიკლებს. რიგებიც მცხოვრებლებსა თანდათან იმატებს, რადგან მწარმოებლები მკვიდრს სახ-ლებს აშენებენ, მაშასადამე, ქიათუ-რა წარმოადგენს ერთადერთს დაბას ანუ სოფელს, სადაც თავ-მოყრილია შემძლე და ფულიანი ქართველობა, რომლის ხელშიც იმყოფება მთელი მსოფი-ქვის წარმოება. ამისთანა მდი-დად ავლავს, სადაც ქიათულის ენის მტეს სხვა ენას ვერ გაიგონებ, ვგო-რად სპირა და შესაძლებელიც არის დაბარდეს არამც თუ ერთ-კლასიანი სასწავლებელი, არამედ რა-კლასიანიც, საკვირაო საკითხავით, წიგნი-საცხით. კარგი იქნება აგრეთვე, რომ ამ სასწავლებელს ისეთი პატრონი აღ-მოაჩინოს, როგორც არის „წერა-ი-თხვის გამავარცლებელი სასოგადოე-ბა“. ამ სასწავლებელში ბავშვები და „პროფესორები“, ლოთობის და ერთ-მანეთის ჩიხვის მაგიერ, მოაპოვებენ წიგნსაცხში განათლების წყაროს და განთავსებულ ახალგაზღობისათვის-საც გამოჩნდება მკორედი ასპარეზი, სადაც შექმნილია განუზიარად სხვის თავისი ცოდნა, თავისი გულის წა-ღული.

ახლად დაარსებულ სასწავლებელს არა აქვს მკვიდრი და საფუძვლიანი ნიადაგი, რადგან 11 მწარმოებ-ლის საშუალებით არსებობს, ხო-ლო, თუ დანახრენი შვი-ქვის მწარმოებლებიც მიიღებენ მონაწილე-ობას, რასაც ჩვენ არა ვეცნობ, მა-შინ აღრულებდა ის, რა ზემოდა-ვითქნა. თითოეულმა კანტორამ, თი-თოეულმა მწარმოებელმა რომ იყოს-სადა, თავის შეძლებისა-და გავრად, მკორედი წლიური გარდასახად სას-წავლებლის სასარგებლოთ, სანამ იმა-თი შვი-ქვის წარმოება იქნება, ამ მკორედ შემოსატან-დვან თანხა შეს-დგება, რომელიც, როგორც სასწავ-ლებელს, ისე წიგნი-საცხისა და სხვის ადგილად გაუძღვება.

ქიათურის სასწავლებლის მზრუნველი ფოთის დეკანოზიშვილი

ნარკვევი
(ქრულ-გაზეთებიდან)

უცხოეთის გაზეთები მეტად დიდს მნიშვნელობას აქვრენ იაზრობითა ეხ-ლოდელ გამარჯვებას. ინგლისის გა-ზეთები ყველანი იაზრობისაკენ არიან და ჩინეთს ადარებენ თიხის ფეხებიან ბუმბერაზს.

გაზეთი „Standard“-ი-ც, რომე-ლიც მუდამ ჩინეთს თანაუგრძნობს, სწერს,

რომ ამანაკლებმა გამარჯვება და-ამისაუწყსო. გაზეთი „Daily News“-ი ამბობს, რომ ჩინეთისა და ამხანაის ომს ბოლო მოეკლ, რადგან ჩინეთისა ვე-დ დაჯგირაგ თავისი უფლება კარგის და ყოთუღ ზეაჭყად.

გაზეთ „Times“-ის აზრით, სულ ახლო მომავალში ამხანაგ მტედ-გაძლიერებას აღმოსავლეთ სასწავლე-ფოთს მონას და ინგლისი უმე-რად და უმხრად უნდა მიეკუ-ნოს ამ ერთს გამაძლიერებს, რადგ-ანაც მისი ინტერესები სრულად არ ეწინააღმდეგება ინგლისის ინტერე-სებს.

იმავე გაზეთის აზრით, იაპონია, როგორც ინგლისი იმითომ არის ძლიერი, რომ კარგი ფლოტი ჰყავს, გერმანიის გაზეთები ამბობენ, ია-პონელთა გამარჯვება ამტკიცებს მათ განთავსებას და კულტურას.

გაზეთი „Kölnische Zeitung“-ს სტავიაშორის სწერს:

სამწვილი მაშეხი ჩინეთისა და ა-მხანის ომისას ახის, რომ ამანა-სწავლეს სურათ დაუმტკიცონ მოქალ-ქეებთან, ჩვენ სასწავლეო სსსებს არ ჩამოუყარდება, შეგვიძლიან კავდე სსსებთან ბრძოლა და მხოლოდ ამის-თვის შეება ჩინეთს. გარდა ამისა ა-მხანის გამარჯვებას მოჰყვება სამა-სა-დ სურვილი, თავი დაასხნს კე-რობის სასწავლეო მზრუნველო-ბასაც. ამხანაგ დიდი მხარჯობისა-თავის ძლავს და არ უნდა, რომ ემ-სო სასწავლეო ეს სასწავლეო ჩი-ნეთისა და ოსმალეთისთვის დადარ-ბობს. 1858 წლიდან ამხანაგ კე-რობის სასწავლეო ბორჯივლიან შეგობა-ს, ვითომ-და საჯგირა და მე-გობრუდეს უმეტრადობით, მაგრამ მის ყვეთ ამხანაგ საგმისად განი-თარდა; მას ჰქვავს ჯარა და გარ-გი ფლოტი. ამხანაგ სასწავლეო-სისხელსა მიაღებუდა სწავლა-განათლე-ბას. ამხანაგ ზოგადიან ანე კრ-თის სასწავლეო ზოგადიან არ შე-კრება. ამხანაგ მზავლად ჰქვს თოფ-სახება და ქანსები და ზოგადი მძე-წვლად მის იგი ანე კეთს სასწავლე-ფოს არ ჩამოუყარდება.

კრუსეთი

ამბობენ, რომ იმ კომისიამ, რომელიც საგლეზო ბანკის დაარსების გამოა შემდგარი, დედა-ზარად მიიღო:

- 1) საგლეზო ბანკმა ხელი უნდა შეუწყოს მამულების სკუთრებად შე-სილვის, უფრო-კი უმთავრესად სო-ფლის საზოგადოებათა და ამხანაგო-ბათ და ანა კერძო კაცთ.
- 2) ბანკმა ხანგრძლივის იჯარით უნდა გასცეს ხოლმე მამულები. მო-იჯარადრედ ისე სოფლის საზოგ-ადოებანი და ამხანაგობანი უნდა ირ-ჩიონ, რადგან ეტლა მამულები გლე-ხებს სცილდებთ და ამითი როგორც ბანკს, ისე უბრაო ვალს ვადაზმდელთ დიდი ზარალი მოსდის.

გრაფის ლ. ტოლსტოის და უკვე გარდაცვლულს ენგელვარტის წყა-ლობით, რუსეთში განათლებულ მხენულ-მთესველებს გაჩნდნენ. აქ-მისი ქურნალ-გაზეთებში ამ მხენულ-მთესველების შესახებ სულ ის იწე-რობდა, რომ მიწის მუშაობა კით-ხელს არ აძლევდა და ხშირად აძლევ-დაუშვებდა ხოლმე იმათი ახალშე-ნები. თუმცე ყველას ასე არ ემარ-თება. არიან ისეთი განათლებული მხენულ-მთესველები, რომელთაც ბე-დი უღიბის. ასეთინდ არიან, მაგ-ალითა, ის მხენულ-მთესველები, რომელნიც თერგის ოლქის, ქ. ნილ-ჩიკის მახლობლად დასახლებულნი.

პირველად არც ხენა, არც თიხე და არც მე არა სკოლინათ. კაცს ეგო-ნებოდა, ისინი ვერაფერს მოახერხე-ბენ, მაგრამ სამი-ოთხის წლის მუშა-ობის შემდეგ, არამც თუ შეიძვარეს მუშაობა, არამედ ისე კარგად წარი-მართეს საქმე, რომ მოგება-ც კი რჩე-ბათ. მხოლოდ პირველ წელიწადს მოუხდებდა თურმე მუშების მოგება-ბა და შემდეგ-კი თითონაც შეტვი-ნენ. ის ადგილი, სადაც განათლებუ-ლი მხენულ-მთესველები დასახლდნენ, მწირად, უსაქონლოდ ითვლებოდა, ეხ-ლა-კი მშენიერიად მოდის პური, ქე-ვი, კარტფილი, მწვანელი, ნენგი, სახამორი და, ამას გარდა, მშენიე-რი ბილია გაშენებული ამ განათლე-ბულ მიწის მუშაეთა წყად ობით.

როსსენი. (ყო. გუბერნი.) 20 სე-ქტემბერს ელენას სამხანათლო ზა-ღატამ სსსა-და-სსსა წადებთა წამო-მადგენლებს თანდასწრებით გაჩნდა საქმე, დაგვიჩინა და სსს. ბრადე-ღიანი ახანს 71 კუბ. ამითა 27 ახს-ურას 10 მამა-ღელ და 34 კუბ. ამ საქმის გამო 78 მოჰყვა დანარგულ-და, სსსათა შორის, ქ. კოჩევის გუბერ-ნატორად. ამ საქმეს „კოჩევის გუბერ-ნატორად და დამსაგუთ ის ბრადე ე-ბათ, რომ წინამდებარე გაუწყვეთი მათარბის წარმომადგენლებისათვის შა-რობის შემოგომავსად, ამ დროს, რ. დესად ეს უჩინსენებნი უმადესის მთა-გობის ბრძნებთა ოსისისა მზრის და. კოჩეს კათოღავთა ეკველესიის გა-უქმების აზრობდნენ. უარ დავიკლბოდა მესსორებუბი ეწინააღმდეგენ მზრის პრადიან და თავს ამართლებდნენ იმა-თ, რომ ჩვენ წინამდებარე გაუქმ და ეს ეკველესიას საძრებლად უნდა გადაგვეთო-თო. მაგრამ როგორც კოჩევის გუბერ-ნატორი ჩვენს საქმეს და „ოთხ მო-ინდობს ეკველესიას გაუქმება, მაშინ სა-ღებმა გვედ მოითმინა და და სსსტავ-ბით მღავ-მლობით დამსაგადეს აჯან-ეგებუდა სსსა. სსს დადას, რომ ბრადეღებუთ, სსსათა შორის, ეკვეი-ბეკვეყო და თავიდე ურესოვა ეყოფე-ბათ მტეკვეზადო.

ინგლისის სკოლა

1879 წელს, პარიტის საპოლიტი-კო სკოლამ მაქს ლკლერკი ინგლის-ში გავხანა იმის შესასწავლოდ, თუ რა აღზარდა-განათლებას იღებენ მა-ღალი და საშუალო წოდების ლა-მანშის იქითა მზრის მცხოვრების, ან რა განსაკუთრებული გავლენა აქვს ოჯახს იმის აღზრდა განათლებულ-საზოგადოებებს და სასწავლებელს. შე-დგეი ლკლერკის მოგზაურობისა ის იყო, რომ ამან შეადგინა მთელი წი-გნი ინგლისელების აღზრდა-განათლე-ბის შესახებ, რომელშიაც იგი სხვათა შორის ამბობს: ინგლისის სასწავლებ-ლებში ყველაზედ უმთავრესი მც შესანი-შნავი ცვლილება აღზრდა-განათლების საქმეში რიოგებრის სასწავლებლის უფროსმა ტრანს არნოლდმა მოახდი-ნა 1828 წელსაო. იმის დრომდინ მასწავლებლები მარტო მასწავლებლად არ იყვნენ და არ აღზრდებულნი და არნოლდის ცვლილების გამო-კი მას-წავლებლები აღზრდებულნიც ვადა-იქნენო. არნოლდმა თითო მასწავ-ლებელი რამდენსამე თითო აღზრდებ-ლი და ის იყო იმათი აღზრდე-ლიც და მასწავლებელიც. გარდა ამი-სა, უნცროსს მოჰყვებულდ ზედამ-ხედველობა უფროსებს ჩააბარა და

ესენი მოვალენი იყვნენ თვალ-ყუ-რი ედევნებინათ უნცროს მოწაფე-ების ყოფა-ქცევისათვის. ამ ამონი-ტორებს (სეს ეძახდობდნენ ამ უფ-როსს „ვეტილეს“) დღემდე უფ-რება ჰქონდათ მინიჭებული თავიანთ უნცროსს ამხანაგთა შესახებ. და ამ მზრით თვით მასწავლებელი არნოლ-დი დიდ ნდობას იჩენდა წინაშე მო-წაფეთა და თავის მზრით სრულს გულწრფელობას თხოულობდა მო-წაფეებისაგან, ამ გვარის საშუალო-ბით, არნოლდის მართლადაც ისე ფეხებდა აღზარდა, ის თაობანი, რომ-ლებმაც იმის ხელში გამოიარეს, რომ ყველა მათგანმა ბუნებრივ მიდრეკი-ლებით შეიძლება სწავრო. ამ უბრა-ლო აღზრდის დარგმა მაგარა მო-იკიდა ფეხი და ღრმად გაიდა ფეხები ინგლისში. როგორც ოჯა-ხში, ისე, სასწავლებლის იმის სცი-ლობენ, რომ ბავშს უსათუოდ ჩაუ-ნარგობ პარტიციპია სიმართლისძმი. ინგლისელები, რომ ვინმე სწორე-ლიაბარაკოს, ის დიდ შეტყობილ-და მიუტოვებულ ცოდვად ჩაეთე-ვლება. ინგლისის სასწავლებლებ-ში ძლიანი იმეითად მიზართა-ვენ ხოლმე დაჯახს. იქ ბავშვებ-დასეს სი სსსტკით-კი არ მოქმედო-ბენ, არამედ სცილობენ ჩაუნერ-ბად გრწობა მოვალეობისა, სიმარ-თლისა და პატიოსნებისა. რასაკვირ-ვლით, თუ ამგვარი წესწყობილების გამო ხან-დახან აუცილებელია ხოლმე დას-ჯა, ამ საშუალებებს სულ უკანასკნე-ლად ხმარობენ. ამ საუკუნის დასა-წყისში კი წყებლა და მათარბი იყო ანდი და ჰოე მთელი ჰელადე გიური სიბრძნისა. თუმცე-კი ჩვენ დროსაც ჯერ ისევე არსებობს ჯობით დასჯა ზოგიერთს საშუალო სასწავ-ლებლებში, მაგრამ ამ გვარ საშუა-ლების სულ უკანასკნელ შემთხვევა-ში მიპირითავენ ხოლმე, ისიც მხო-ლოდ მაშინ, როდესაც მოწაფე იტრუბენ, ან უზნეოდ მოიქცევა.

თუ მოწაფე გაეკეთილი არ იცის, უთუოდ უნდა ისწავლოს, თუ კარ-გად და სუფთად არ დასწერა, უთუ-ოდ უნდა გაასწოროს. თავისი დღე-ში გაკეთილი უცოდინარობის და ორთოგადიული შეცოდისათვის მო-წაფეს არ წარბოძებენ იმ თავისუფალ-დროს, რომელიც დანიშნულია მო-სწავლეების სასტირობად ან სათამა-შად სუფთა ჰაერზედ ესრედ წოდ-ბული „უსაღილოდ დატოვება მოწა-ფისა“, ინგლისში არც-კი გავრინათ-ობა, ამბობს ლკლერკი და თუ ეს სასწავ-ლი არსებობს, მარტო ფრანგე-ბის პედაგოგების შემოღებლიაო.

მ. ნი. რომისის აზრი ფულის შემ-სახება

ბევრი რამ თქმულა და ბევრი რამ დაწერილა შესახებ იმისა, რომ რუ-სეთში საჭიროა სამეურნეო ცოდნის გავრცელება, დაარსება სამეურნეო სასწავლებლებისა და საზოგადოდ გა-შუავებისა და განკარგება მეურნე-ობისა.

ამისთანავე არა ნაკლებად თქმულა და დაწერილა, რომ ყველა ამისთვის სახელწიფიოებს საჭირო ფული არ მო-ებოვებოდა. ხოლო ამ საქმის შესახებ მნი-რომერი სწერს გაზეთ „როგოე ვრემ“-ში:

დროს შეკავთო, რომ ფულს სა-სწავლეოში ასეთი მნიშვნელობა არს-ბქეს, როგორც კერძო მეურნეობაში. ასეთს და იცს სასწავლეოში,

